

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2018. gada 18. oktobrī*

Valsts pienākumu neizpilde – Vide – Direktīva 92/43/EEK – Dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzība – 4. panta 1. punkts – II un III pielikums – Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪAT) noteikšana – Cūkdelfīns

Lietā C-669/16

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2016. gada 23. decembrī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *J. Norris-Usher* un *C. Hermes*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, ko pārstāv *G. Brown*, pārstāve, kurai palīdz *R. Palmer* un *M. Armitage*, barristers,

atbildētāja.

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: piektās palātas priekšsēdētājs E. Regans [*E. Regan*], kas pilda sestās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*] (referents),

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – angļu.

Spriedums

- 1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, nenosakot cūkdelfina (*Phocoena phocoena*) aizsardzības vietas, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste nav izpildījusi Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā – “Dzīvotņu direktīva”) 4. panta 1. punktā un II un III pielikumā paredzētos pienākumus un ka saistībā ar to, neveicinot “Natura 2000” tīkla izveidi atkarībā no šīs sugas dzīvotņu pārstāvības tās teritorijā, Apvienotā Karaliste nav izpildījusi arī šīs direktīvas 3. panta 2. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 2. panta 1. punktu tās mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums.
- 3 Šīs direktīvas 1. pantā, kurā ir definēti tās galvenie jēdzieni, ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

- g) Kopienā nozīmīgas sugas ir sugas, kas 2. pantā minētajā teritorijā ir:
- i) apdraudētas, izņemot tās sugas, kurām minētajā teritorijā ir dabiskās izplatības areāla galējā robeža un kas nav apdraudētas vai jutīgas rietumu palearktiskajā rajonā,
 - vai
 - ii) jutīgas, t.i., kas tuvākajā laikā varētu kļūt par apdraudētām sugām, ja turpināsies apdraudētību veicinošu faktoru ietekme,
 - vai
 - iii) retas, t.i., tās pārstāv nelielas populācijas, kas pašlaik nav ne apdraudētas, ne jutīgas, taču tomēr ir zināms risks par tādām kļūt. Šo sugu īpatņi atrodami ierobežotos ģeogrāfiskos apgabalos vai nelielā skaitā ir izkliedēti plašākā apgabalā,
 - vai
 - iv) endēmas un kam vajadzīga īpaša uzmanība, kuras iemesls ir dzīvotnes īpatnības un/vai šo sugu izmantošanas iespējamā ietekme uz dzīvotni, un/vai šo sugu izmantošanas iespējamā ietekme uz dzīvotnes aizsardzības statusu.

Šādas sugas ir uzskaitītas vai var tikt uzskaitītas II pielikumā un/vai IV vai V pielikumā;

[..]

- j) teritorija ir ģeogrāfiski definēts apgabals ar skaidri noteiktu platību;
- k) Kopienā nozīmīga teritorija ir teritorija, kas attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai rajonos būtiski sekmē I pielikumā minēta dabiskas dzīvotnes veida vai II pielikumā minētu sugu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu un var arī būtiski veicināt 3. pantā minētā *Natura 2000* tīkla vienotību, un/vai būtiski sekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai rajonos.

Attiecībā uz faunas sugām ar plašu izplatības areālu Kopienā nozīmīgas teritorijas ir šādu sugu dabiskās izplatības areālu vietas, kam piemīt fizikālie vai bioloģiskie faktori, kuri ir svarīgi, lai minēto sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties;

- l) īpaši aizsargājama dabas teritorija ir Kopienā nozīmīga teritorija, ko dalībvalstis nosaka ar normatīvu vai administratīvu aktu un/vai līgumu un kur piemēro vajadzīgos aizsardzības pasākumus, lai saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības statusu tām dabiskajām dzīvotnēm un/vai sugu populācijai, kuru dēļ attiecīgā teritorija ir noteikta;

[..].”

- 4 Minētās direktīvas 3. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

Natura 2000 tīkls iekļauj īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot [Padomes] Direktīvu 79/409/EEK [(1979. gada 2. aprīlis) par savvaļas putnu aizsardzību (OV 1979, L 103, 1. lpp.)].

2. Dalībvalsts iesaistīšanās *Natura 2000* tīkla izveidē ir proporcionāla tam, kādā mērā tās teritorijā ir pārstāvēti 1. punktā minētie dabisko dzīvotņu veidi un sugu dzīvotnes. Tāpēc dalībvalstis saskaņā ar 4. pantu nosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, ņemot vērā 1. punktā izklāstītos mērķus.”

- 5 Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk tekstā – “ĪAT”) noteikšanas procedūra ir paredzēta Dzīvotņu direktīvas 4. pantā, un tā notiek četros posmos.
- 6 Attiecībā, pirmkārt, uz teritoriju identifikāciju un paziņošanu Komisijai šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās. Attiecībā uz dzīvnieku sugām ar plašu izplatības areālu šīs teritorijas ir minēto sugu dabiskās izplatības areālu vietas, kurām raksturīgie fizikālie vai bioloģiskie faktori ir svarīgi, lai šo sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties. Attiecībā uz ūdens dzīvnieku sugām ar plašu izplatības areālu šādas teritorijas ierosina paredzēt vienīgi tad, ja iespējams skaidri noteikt vietu, kurai raksturīgie fizikālie un bioloģiskie faktori ir svarīgi, lai minēto sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis ierosina pielāgot sarakstu, ņemot vērā 11. pantā minēto uzraudzības pasākumu rezultātus.

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām. Šajā informācijā iekļauj teritorijas karti, nosaukumu, atrašanās vietu, platību un datus, kas izriet no III pielikumā (1. posms) noteikto kritēriju piemērošanas un ko iesniedz formā, kuru Komisija nosaka saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.”

- 7 Ja attiecīgā dalībvalsts ir nosūtījusi teritoriju sarakstu, norādot I pielikuma dabisko dzīvotņu veidus un II pielikuma vietējās sugas tās teritorijā, no minētās direktīvas 4. panta 2. punkta pirmās un otrās daļas izriet, ka Komisija, otrām kārtām, pamatojoties uz šo sarakstu un vienojoties ar attiecīgo dalībvalsti, sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju (turpmāk tekstā – “KNT”) saraksta projektu. Trešām kārtām, saskaņā ar šīs pašas direktīvas 4. panta 2. punkta trešo daļu un 3. punktu Komisija pieņem par KNT

atzīto teritoriju sarakstu atbilstoši tās 21. pantā paredzētajai procedūrai. Ceturtām kārtām, no Dzīvotņu direktīvas 4. panta 4. punkta izriet, ka, tiklīdz KNT tikusi apstiprināta atbilstoši šai procedūrai, attiecīgā dalībvalsts to nosaka par ĪAT.

- 8 Dzīvotņu direktīvas II pielikuma, kurā ir uzskaitītas Kopienas intereses dzīvnieku un augu sugas, kuru aizsardzībai ir jānosaka ĪAT, a) punkts “Dzīvnieki” tostarp attiecas uz “Mugurkaulniekiem”, kuru vidū “Vaļveidīgo” sarakstā ir cūkdelfīns.
- 9 Šīs direktīvas III pielikuma nosaukums ir “Kritēriji tādu teritoriju atlasei, ko var noteikt par [KNT] un kam var piešķirt [ĪAT] statusu”. Zem virsraksta “1. POSMS: Valsts līmenī veikts teritoriju relatīvā nozīmīguma novērtējums attiecībā uz katru I pielikuma dabisko dzīvotņu veidu un katru II pielikuma sugu (tostarp attiecībā uz prioritārajiem dabisko dzīvotņu veidiem un prioritārajām sugām)” ir B punkts, kurā ir uzskaitīti “Teritorijas novērtējuma kritēriji attiecībā uz II pielikumā minētām sugām”:
 - a) sugu populāciju skaits un blīvums konkrētajā teritorijā, salīdzinot ar valstī esošajām populācijām;
 - b) attiecīgai sugai nozīmīgu dzīvotnes iezīmju aizsardzības pakāpe un atjaunošanas iespējas;
 - c) teritorijā esošās populācijas nošķirtības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu;
 - d) vispārīgs novērtējums attiecībā uz teritorijas nozīmi konkrētu sugu saglabāšanā.”
- 10 Šī minētās direktīvas III pielikuma daļa ietver arī C punktu, kurā ir precizēts, ka, pamatojoties uz B punktā uzskaitītajiem kritērijiem, “tās teritorijas, ko dalībvalstis iesaka iekļaut valsts līmeņa sarakstā kā teritorijas, kuras var noteikt par Kopienā nozīmīgām teritorijām, dalībvalstis klasificē atbilstīgi to relatīvajam nozīmīgumam I pielikuma dabisko dzīvotņu veidu vai II pielikuma sugu saglabāšanā”.

Pirmstiesas procedūra

- 11 2012. gadā Komisija saņēma sūdzību no nevalstiskas organizācijas *World Wildlife Fund UK* it īpaši par to, ka Apvienotā Karaliste nav noteikusi ĪAT attiecībā uz cūkdelfīniem.
- 12 Šīs sūdzības pamatojumam *World Wildlife Fund UK* bija pievienojusi ziņojumu “Cūkdelfīnu aizsardzība Lielbritānijas jūrās”, ko izstrādājuši divi attiecīgās sugas eksperti *Peter Evans* un *Sian Prior* (turpmāk tekstā – “*Evans* un *Prior* ziņojums”). Šajā ziņojumā bija identificētas sešas teritorijas, kuras, pamatojoties uz pieejamajiem zinātniskajiem datiem, būtu jānosaka kā ĪAT šai sugai. Runa bija par teritorijām, kas attiecīgi tiek sauktas “Western Scotland and Inner Hebrides”, “North & West Anglesey”, “South-west Llyn”, “South Cardigan Bay”, “Pembrokeshire Marine/Sir Benfro Forol” un “Outer Bristol Channel”. Atbilstoši minētajam ziņojumam piecas citas vietas arī var būt daļa no ĪAT tīkla, proti, vietas ar nosaukumiem “Northern Isles”, “Moray Firth”, kas ietver *East Grampian*, “Eastern England”, “Dogger Bank” un “Skerries and Causeway”, kas atrodas Ziemeļīrijā. *Evans* un *Prior* ziņojumā bija ietverti standarta datu veidlapu projekti katrai no šādi identificētajām teritorijām.
- 13 2012. gada septembrī Apvienotā Karaliste konstatēja, ka cūkdelfīns ir klātesošs 34 “Natura 2000” teritorijās, ko tā bija piedāvājusi atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam, bet šai sugai ir piešķirta tikai “D” norāde atbilstoši populācijas kritērijam, kas nozīmē, ka 33 no 34 piedāvātajām vietām nevarēja tikt ņemtas vērā attiecībā uz minēto sugu atbilstoši šīs direktīvas 4. panta 2. punktam, lai tās tiktu uzskatītas par KNT un pēc tam – par ĪAT. Tikai viena teritorija Apvienotajā Karalistē tika identificēta kā tāda, kas atbilst “C” apdzīvotības kritērijam, proti teritorija UK0030383 “Skerries and Causeway”.
- 14 2012. gada 25. oktobrī Komisija formāli nosūtīja jautājumus Apvienotās Karalistes valdībai *EU Pilot* mehānisma ietvaros.

- 15 2012. gada 17. decembrī Apvienotā Karaliste oficiāli atbildēja uz šiem jautājumiem šā paša mehānisma ietvaros.
- 16 Uzskatīdama, ka ar vienu attiecīgajai sugai piedāvāto teritoriju, it īpaši ņemot vērā *Evans* un *Prior* ziņojumu, nepietiek, Komisija 2013. gada 21. jūnijā nosūtīja Apvienotajai Karalistei brīdinājuma vēstuli, kurā tā tai pārmeta Dzīvotņu direktīvas 3. panta 2. punktā un 4. panta 1. punktā paredzētā pienākuma piedāvāt teritorijas cūkdelfīniem neizpildi.
- 17 Apvienotā Karaliste ar 2013. gada 19. augusta vēstuli atbildēja uz brīdinājuma vēstuli, būtībā apstrīdot, ka *Evans* un *Prior* ziņojumā būtu sniegti pietiekami pierādījumi tam, ka pastāv citas teritorijas, kas būtu jāpiedāvā, pamatojoties uz atbilstošiem esošajiem zinātniskajiem datiem. Tomēr Apvienotā Karaliste norādīja, ka tā šajā saistībā turpina veikt izmeklēšanu, lai piedāvātu citas teritorijas cūkdelfīniem atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam.
- 18 Tā kā neviena cita teritorija šajā saistībā netika piedāvāta, Komisija, pamatojoties uz LESD 258. panta pirmo daļu, 2014. gada 17. oktobrī Apvienotajai Karalistei nosūtīja argumentētu atzinumu, tai pārmetot pienākuma atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 2. punktam un 4. panta 1. punkta prasībām piedāvāt pietiekamu teritoriju skaitu cūkdelfīniem neizpildi.
- 19 Šajā argumentētajā atzinumā Komisija atgādināja, pirmkārt, ka tā nosūtīšanas dienā vienīgā teritorija, kas tikusi piedāvāta atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam, ir “Skerries and Causeway” un, otrkārt, ka standarta datu veidlapu projektu ietvaros iesniegtie pierādījumi, tādi kā tie, kas tikuši iestrādāti *Evans* un *Prior* ziņojumā, ir “labākie pieejamie pierādījumi”, lai noteiktu atbilstoši šai tiesību normai piedāvājamās teritorijas. Turklāt Komisija norādīja, ka tā uztraucas, ka šī pienākumu neizpilde un tārad šo teritoriju neatzīšana par aizsargājamām atbilstoši šīs direktīvas 6. pantam tostarp konkrēti nozīmēs, ka pieteikumi attiecībā uz jūras vēja parkiem varētu tikt izskatīti, neraugoties uz šo pieteikumu ietekmi uz cūkdelfīnu populācijām.
- 20 Termins atbildes sniegšanai uz argumentēto atzinumu bija 2014. gada 16. decembris.
- 21 2014. gada 16. decembra atbildē Apvienotā Karaliste izklāstīja pasākumus, ko tā bija veikusi, lai identificētu un piedāvātu teritorijas cūkdelfīniem, kā arī aptuvenu grafiku tam vajadzīgo pasākumu pabeigšanai, tostarp sabiedriskās apspriešanas veikšanai.
- 22 2015. gada 29. janvārī Briselē (Beļģija) notika sanāksme starp Komisijas un Lielbritānijas ierēdņiem, lai sīkāk izvērtētu, ko Apvienotā Karaliste ir darījusi saistībā ar argumentēto atzinumu. Šajā saistībā šī dalībvalsts uzrādīja izvēlēto teritoriju karti, lai veiktu iespējamu sabiedrisko apspriešanu.
- 23 Ar 2015. gada 28. maija elektroniskā pasta vēstuli Apvienotā Karaliste pārsūtīja Komisijai sākotnējā publisko tiesību konsultatīvās iestādes atzinuma kopiju, kā arī skaidrojošu dokumentu, kurā ir aprakstīts, kā Dzīvotņu direktīvā iekļautie kritēriji tikuši piemēroti sākotnējā analizē. Šajos dokumentos bija noteiktas astoņas iespējamai sabiedriskai apspriešanai izvēlētās teritorijas, kas bija iedalītas trijās “pārvaldības vienībās”, lai iegūtu “pārstāvības teritoriju tīklu”.
- 24 2015. gada 3. decembrī nosūtījusi Komisijai aktualizētu grafiku, kurā bija paredzēts vismaz astoņu mēnešu papildu kavējums, Apvienotā Karaliste 2016. gada 19. janvārī informēja Komisiju, ka sabiedriskā apspriešana par to teritoriju noteikšanu, kas varētu tikt piedāvātas cūkdelfīniem, ir uzsākta attiecībā uz piecām Anglijā, Velsā un Ziemeļīrijā piedāvātajām teritorijām.
- 25 2016. gada 23. martā atsevišķa sabiedriskā apspriešana tika uzsākta Skotijā.
- 26 2016. gada 22. septembrī Apvienotā Karaliste oficiāli piedāvāja noteikt Skotijas ūdeņos esošu teritoriju ar nosaukumu “Inner Hebrides and Minches” par ĪAT cūkdelfīniem Rietumskotijā.

- 27 Uzskatīdama, ka Apvienotā Karaliste tādējādi nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Dzīvotņu direktīvas 3. panta 2. punktā un 4. panta 1. punktā paredzētos pienākumus, Komisija 2016. gada 23. decembrī cēla šo prasību.

Par prasību

Par prasības pieņemamību

- 28 Ar 2017. gada 14. marta atsevišķu dokumentu Apvienotā Karaliste izvirzīja iebildi par šīs prasības nepieņemamību atbilstoši Tiesas Reglamenta 151. pantam.
- 29 Ar 2017. gada 26. septembra lēmumu iebilde par nepieņemamību tika apvienota ar lietas izskatīšanu pēc būtības un Apvienotā Karaliste tika aicināta iesniegt iebildumu rakstu.

Lietas dalībnieku argumenti

- 30 Apvienotā Karaliste būtībā apgalvo, ka prasība ir nepieņemama, jo iebildumi, kādi tie ir izklāstīti prasības pieteikumā, tostarp ir vērsti pret pasākumiem, kurus tā ir veikusi tikai pēc argumentētā atzinuma izpildei noteiktā termiņa beigām, proti, tostarp pret šīs dalībvalsts 2016. gada 22. septembra piedāvājumu izveidot papildu ĪAT ar nosaukumu “Inner Hebrides and Minches” Skotijas ūdeņos.
- 31 Turklāt prasības pieteikuma 33. punktā prasība skaidri attiecoties uz nepietiekamu cūkdelfīniem piedāvāto “teritoriju” skaitu, bet argumentētais atzinums esot balstīts uz to, ka Apvienotā Karaliste ir piedāvājusi vienu vienīgu teritoriju, lai tā tiktu atzīta par ĪAT. Šā prasības pieteikuma 57. un 58. punktā Komisija pārmetot Apvienotajai Karalistei, ka teritorijas “Inner Hebrides and Minches” noteikšana tai nav ļāvusi izpildīt Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.
- 32 Apvienotā Karaliste uzskata, ka, lai varētu tai pārvest, ka, piedāvājot teritoriju “Inner Hebrides and Minches” kā iespējamu ĪAT, tā nav izpildījusi šajā direktīvā paredzētos pienākumus, Komisijai šajā saistībā esot bijusi jāuzsāk pirmstiesas procedūra.
- 33 Līdz ar to prasībā, pārkāpjot no Tiesas judikatūras šajā jautājumā izrietošos principus, esot iekļauti jauni iebildumi salīdzinājumā ar tiem, kas norādīti argumentētajā atzinumā, un šie iebildumi attiecoties uz valsts pasākumiem, kas veikti pēc šā atzinuma.
- 34 Šādos apstākļos šī prasība esot jāatzīst par nepieņemamu, neizvērtējot lietu pēc būtības, citādi tiktu apdraudētas būtiskās garantijas, kas dalībvalstīm esot atbilstoši LESD 258. panta 1. punktam.
- 35 Komisija norāda, ka prasības pieteikumā izklāstītā informācija saskan ar argumentētajā atzinumā formulētajiem iebildumiem, kā tas ir prasīts LESD 258. pantā un atbilstoši Tiesas judikatūrā noteiktajiem principiem. Līdz ar to iebilde par nepieņemamību būtu jānoraida.
- 36 Proti, argumentētajā atzinumā konstatētais pārkāpums un prasības pieteikumā konstatētais pārkāpums būtībā attiecoties uz vienu un to pašu Apvienotajai Karalistei pārvesto pienākumu neizpildi, proti, to, ka tā nav piedāvājusi pietiekamu teritoriju skaitu cūkdelfīniem atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam un attiecīgi pienākuma veicināt “Natura 2000” tikla izveidi neizpildi. Dažādās teritorijas, kas minētas tās prasības pieteikumā, drīzāk palīdzot pierādīt, ka Apvienotā Karaliste joprojām nav izpildījusi savu pienākumu piedāvāt pietiekamu teritoriju skaitu. Tieši šajā kontekstā esot jāskata viss prasības pieteikums, tostarp tā 33. punkts.

- 37 Tad Komisija apgalvo, ka no prasības pieteikuma skaidri izriet, ka atsauces uz faktiem un apstākļiem, kas radušies pēc 2014. gada 16. decembra, ir paredzētas tikai tam, lai sniegtu Tiesai pilnu faktisko kontekstu un lai “pilnīguma labad” precizētu, ka Komisija uzskata, ka prasības pieteikuma iesniegšanas dienā pārkāpums joprojām pastāvēja.
- 38 Visbeidzot, pat ja Tiesai būtu jāuzskata, ka prasības pieteikuma tvērums pārsniedz argumentētajā atzinumā formulēto iebildumu tvērumu tādēļ, ka tajā ir atsauce uz faktiem un apstākļiem, kas radušies pēc 2014. gada 16. decembra, šis apstāklis katrā ziņā neliekot secināt, ka prasība ir nepieņemama kopumā.

Tiesas vērtējums

- 39 Ir jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai saskaņā ar LESD 258. pantu prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi priekšmets tiek noteikts Komisijas argumentētajā atzinumā un tādējādi prasībai ir jābūt pamatotai ar tiem pašiem iemesliem un pamatiem kā šim atzinumam (spriedumi, 2010. gada 8. jūlijs, Komisija/Portugāle, C-171/08, EU:C:2010:412, 25. punkts, un 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 37. punkts).
- 40 Tāpat no Tiesas judikatūras izriet, ka pienākumu neizpildes esamība ir jāizvērtē, ņemot vērā to situāciju dalībvalstī, kāda tā bija brīdī, kad beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, un pēc tam veiktās izmaiņas Tiesa neņem vērā (spriedumi, 2014. gada 4. septembris, Komisija/Grieķija, C-351/13, nav publicēts, EU:C:2014:2150, 20. punkts, un 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 40. punkts).
- 41 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka gan argumentētajā atzinumā, gan prasības pieteikumā Komisija pārmet Apvienotajai Karalistei, ka, nenosakot cūkdelfīna aizsardzības teritorijas un līdz ar to neveicinot “Natura 2000” tīkla izveidi, Apvienotā Karaliste nav izpildījusi Dzīvotņu direktīvas 3. panta 2. punktā un 4. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.
- 42 Šajā ziņā, pirmkārt, tā kā prasības pieteikumā ir minētas cūkdelfīniem piedāvātās “teritorijas”, ir jānorāda, ka šī atsauce daudzskaitli galvenokārt tikai atspoguļo minēto Dzīvotņu direktīvas noteikumu tekstu.
- 43 Otrkārt, lai arī – kā norāda arī Apvienotā Karaliste – argumentētajā atzinumā runa bija tikai par teritoriju “Skerries and Causeway”, vienīgo pirms argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām piedāvāto teritoriju, bet prasības pieteikuma 57. un 58. punktā Komisija ir izteikusies par teritorijas “Inner Hebrides and Minches” piedāvājumu, kurš turklāt tika izteikts pēc minētā termiņa beigām, no šo prasības pieteikuma daļu lasījuma to kontekstā izriet, ka Komisija uz šo pēdējo minēto teritoriju ir atsaukusies tikai pilnīguma labad un papildus, šādi nepaplašinot strīda priekšmetu, kurš saskanīgi ir noteikts argumentētā atzinuma un prasības pieteikuma secinājumos.
- 44 Katrā ziņā saskaņā ar šā sprieduma 40. punktā atgādināto judikatūru šis otrais teritorijas piedāvājums netiks ņemts vērā, Tiesai izvērtējot šajā lietā apgalvoto pienākumu neizpildi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 10. novembris, Komisija/Grieķija, C-504/14, EU:C:2016:847, 69. punkts).
- 45 Līdz ar to prasība ir pieņemama.

Par lietas būtību

Lietas dalībnieku argumenti

- 46 Komisija apgalvo, ka Apvienotā Karaliste nav izpildījusi Dzīvotņu direktīvas 3. panta 2. punktā un 4. panta 1. punktā, kā arī tās II un III pielikumā paredzētos pienākumus, ciktāl šie pienākumi attiecas uz cūkdelfinu aizsardzību.
- 47 Saskaņā ar šīm tiesību normām dalībvalstīm, kuru teritorijā ir cūkdelfinu apdzīvotie areāli, vēlākais līdz 1995. gada 10. jūnijam bija jāiesniedz sugas aizsardzības teritoriju piedāvājumu saraksts. Ņemot vērā “Natura 2000” tīkla izveides sarežģītību jūras vidē, ko veido dažādas ĪAT, Komisija no sākuma neesot cēlusi prasību pret dalībvalstīm, kuras nebija ievērojušas šo termiņu. Tomēr Komisijas 2006. gada 22. maija paziņojumā [COM(2006) 216] “Kā apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos līdz 2010. gadam un turpmāk – ilgtspējīgi ekosistēmu pakalpojumi cilvēka labklājībai” esot bijis paredzēts, ka “Natura 2000” tīkls jūras vidē ir jāizveido vēlākais līdz 2012. gadam, un visas dalībvalstis, kuru teritorijā ir cūkdelfinu apdzīvotie areāli Atlantijas reģionā, izņemot Apvienoto Karalisti, esot varējušas šajā termiņā identificēt teritorijas savos jūras ūdeņos.
- 48 Tomēr 2014. gada 16. decembrī Apvienotā Karaliste esot piedāvājusi tikai vienu teritoriju cūkdelfiniem, proti, teritoriju “Skerries and Causeway”, kas neesot pietiekami, lai nodrošinātu, ka tiek ievērots pienākums izveidot izsmēlošu teritoriju sarakstu, kā tas ir paredzēts Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktā. Tā kā šā pienākuma neizpildes dēļ esot traucēta “Natura 2000” tīkla izveide, kas paredzēta šīs direktīvas 3. panta 1. punktā, Apvienotā Karaliste tāpat arī neesot izpildījusi šo pēdējo minēto pienākumu.
- 49 Komisija uzskata, ka tas, ka ar vienu piedāvāto teritoriju nepietiek, izriet, pirmkārt, no tā, ka atbilstoši tās rīcībā esošajai informācijai no Dzīvotņu direktīvas 17. pantā paredzētajiem ziņojumiem 56 % no attiecīgās sugas izplatības areāla Atlantijas reģionā ir Apvienotās Karalistes jūras ūdeņos, bet šis dalībvalsts piedāvātā teritorija tik tikko sedz 0,1 % šī areāla.
- 50 Otrkārt, *Evans* un *Prior* ziņojumā esot identificētas sešas teritorijas, par kurām – šā ziņojuma publicēšanas datumā 2012. gadā – pieejamās atbilstošās informācijas dēļ Apvienotajai Karalistei tās būtu bijis jāpiedāvā kā ĪAT kopā ar piecām citām teritorijām, kas varētu tikt piedāvātas iekļaušanai ĪAT tīklā.
- 51 Treškārt, to, ka ar vienu cūkdelfiniem piedāvāto teritoriju Apvienotajā Karalistē nepietiek, apstiprinot citi tādi avoti kā *Galway* (Īrija) 2009. gada 24. un 25. martā notikušā “Natura 2000” bioģeogrāfiskā jūras semināra Atlantijas reģionam secinājumi, kā arī *Joint Nature Conservation Committee* (Apvienotā dabas saglabāšanas komiteja) sākotnējais atzinums, kurā ir identificētas astoņas iespējamās teritorijas cūkdelfiniem Apvienotās Karalistes jūras ūdeņos.
- 52 Ceturtkārt, citas dalībvalstis esot varējušas noteikt teritorijas cūkdelfiniem, kas ir netālu no *Evans* un *Prior* ziņojumā identificētās teritorijas un kas būtu jāpiedāvā apstiprināšanai par ĪAT, bet Apvienotā Karaliste tās neesot piedāvājusi.
- 53 Komisija noraida argumentus, ar kuriem Apvienotā Karaliste apstrīd tās informācijas atbilstību un pierādījumu, tostarp *Evans* un *Prior* ziņojuma, pamatotību, uz kuriem tā balstās. Apvienotā Karaliste nevarot arī atsaukties uz sarežģītību un grūtībām saistībā ar jūras teritoriju identificēšanu. Turklāt šī dalībvalsts vairākkārt neesot ievērojusi pašas izstrādātos pagaidu grafikus.

- 54 Turklāt Komisija norāda, ka ar papildu teritoriju, ko Apvienotā Karaliste noteikusi pēc 2014. gada 16. decembra, proti, teritoriju “Inner Hebrides and Minches” tāpat nepietiekot, lai ievērotu Dzīvotņu direktīvā paredzētos pienākumus, jo šīs teritorijas un teritorijas “Skerries and Causeway” kopējā platība aptverot mazāk kā 3 % no aplēstās cūkdelfīnu izplatības teritorijas Apvienotās Karalistes jūras ūdeņos Atlantijas reģionā.
- 55 Iebildumu rakstā Apvienotā Karaliste vispirms uzsver, ka cūkdelfīniem piemēroto iespējamo ĪAT identificēšana esot ārkārtīgi sarežģīts process, tostarp tādēļ, ka Dzīvotņu direktīvā ir skaidri prasīts, lai teritorijas tiktu piedāvātas kā ĪAT tikai tad, ja tās ir “skaidri [nosakāmas]”, ka teritorijas piemērotība tam, lai to identificētu kā iespējamu ĪAT, ir kārtīgi jāizvērtē no zinātniskā viedokļa un ka obligāti ir jānovērs resursu iznīkošana teritorijai, kas acīmredzami nepalīdzēs īstenot Dzīvotņu direktīvas un “Natura 2000” tīkla mērķus. Teritoriju noteikšana par iespējamām ĪAT esot īpaši sarežģīta cūkdelfīnu gadījumā, jo runa esot par būtnēm, kas dabiski ir ļoti izplatītas un kuru reproduktīvā uzvedība esot salīdzinoši maz zināma. Tomēr, runājot par šādu noteikšanu, Apvienotā Karaliste esot panākusi būtisku progresu kopš argumentētā atzinuma datuma un vēlāk – kopš šīs prasības celšanas datuma.
- 56 Tomēr Apvienotā Karaliste atzīst, ka datumā, kad beidzās termiņš argumentētā atzinuma prasību izpildei, Apvienotā Karaliste bija identificējusi un piedāvājusi sarakstu ar vienu vienīgu teritoriju, iespējamu ĪAT, proti, teritoriju “Skerries and Causeway”, kas nav pietiekami, lai nodrošinātu no Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punkta izrietošo pienākumu izpildi attiecībā uz cūkdelfīniem. Šajā aspektā Apvienotā Karaliste atzīst, ka šajā datumā tā arī nebija izpildījusi pienākumu atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 2. punktam – veicināt “Natura 2000” tīkla izveidi atkarībā no cūkdelfīnu pārstāvības tās teritorijā.
- 57 Apvienotā Karaliste turpretī apstrīd Komisijas kritiku par metodoloģisko pieeju, ko tā ir izmantojusi, lai identificētu un piedāvātu teritorijas. Tomēr Tiesai neesot jāspriež par šiem jautājumiem, jo šī dalībvalsts – kā izriet no iepriekšējā punkta – ir atzinusi argumentētajā atzinumā tai pārņemto pienākumu neizpildi.

Tiesas vērtējums

- 58 Ir jāatgādina, ka Dzīvotņu direktīvas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēta saskanīga Eiropas ĪAT ekoloģiskā tīkla “Natura 2000” izveide, ko veido teritorijas, kas ietver dabisko dzīvotņu veidus, kas uzskaitīti šīs direktīvas I pielikumā, un šīs direktīvas II pielikumā uzskaitīto sugu, tādu kā cūkdelfīns, uz kurām attiecas šī prasība, dzīvotnes.
- 59 Dzīvotņu direktīvas 3. panta 2. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums veicināt “Natura 2000” tīkla izveidi atkarībā no tādu dzīvotņu veidu un tādu sugu dzīvotņu pārstāvības to attiecīgajās teritorijās un šajā nolūkā atbilstoši šīs direktīvas 4. pantam tajā paredzētās procedūras beigās noteikt teritorijas kā ĪAT.
- 60 ĪAT noteikšanas procedūra, kas ir paredzēta Dzīvotņu direktīvas 4. pantā, notiek četros posmos, no kuriem pirmajā – atbilstoši šā panta 1. punktam – katra dalībvalsts, pamatojoties uz šīs direktīvas III pielikumā paredzētajiem atlases kritērijiem, izveido teritoriju sarakstu, kurā norāda dabisko dzīvotņu veidus un tajās dzīvojošās vietējās sugas, kas minētas attiecīgi tās I un II pielikumā, un pārsūta šo sarakstu Komisijai.
- 61 Ir jānorāda, ka šādi dalībvalstu piedāvātos teritoriju sarakstus vēlāk atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 2. punktam Komisija izmanto KNT saraksta projekta izstrādei.
- 62 Šajā saistībā Tiesa jau ir vairākkārt uzsvērusi, ka, lai izstrādātu KNT saraksta projektu, lai varētu izveidot saskanīgu Eiropas ĪAT ekoloģisko tīklu, Komisijai ir jābūt izsmeļošai to teritoriju uzskaitē, kam valsts limenī ir atbilstoša ekoloģiska nozīme, ņemot vērā dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un

floras aizsardzības mērķi, kas noteikts Dzīvotņu direktīvā (skat. it īpaši spriedumus, 2000. gada 7. novembris, *First Corporate Shipping*, C-371/98, EU:C:2000:600, 22. punkts, un 2001. gada 11. septembris, Komisija/Francija, C-220/99, EU:C:2001:434, 31. punkts).

- 63 Vispirms – tikai šādā veidā ir iespējams īstenot Dzīvotņu direktīvas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā noteikto mērķi saglabāt minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes vai attiecīgā gadījumā atjaunot to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā, kurš var atrasties pie vienas vai vairākām Eiropas Savienības iekšējām robežām. Proti, no šīs direktīvas 1. panta e) un i) punkta, lasot tos kopsakarā ar tās 2. panta 1. punktu, izriet, ka labvēlīgs aizsardzības statuss dabiskai dzīvotnei vai sugai ir jāizvērtē salīdzinājumā ar visu to dalībvalstu Eiropas teritoriju, uz kurām attiecas Līgums (spriedums, 2001. gada 11. septembris, Komisija/Vācija, C-71/99, EU:C:2001:433, 28. punkts).
- 64 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, proti, 2014. gada 16. decembrī, Apvienotā Karaliste Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktā minēto teritoriju saraksta izveidošanai bija piedāvājusi savā sarakstā vienu vienīgu teritoriju, kurā dzīvo cūkdelfīni, proti, teritoriju “Skerries and Causeway”.
- 65 Iebildumu rakstā Apvienotā Karaliste atzīst, ka šajā datumā šīs teritorijas identificēšana un piedāvāšana nebija pietiekamas, lai izpildītu tās pienākumu atbilstoši šim 4. panta 1. punktam – izveidot to teritoriju sarakstu, kurās dzīvo cūkdelfīni, un tādējādi veicināt “Natura 2000” tīkla izveidi atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 2. punktā paredzētajam.
- 66 Turklāt, tā kā Komisija ir iesniegusi pietiekami daudz pierādījumu tam, lai tiktu konstatēts, ka teritoriju skaits Apvienotās Karalistes nosūtītajā sarakstā nav pietiekams, ir jākonstatē, ka, paredzētajā termiņā atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam, kā arī II un III pielikumam nepiedāvājot un nenosūtot sarakstu, kurā būtu norādīts pietiekams to teritoriju skaits, kurās dzīvo cūkdelfīni, un šajā ziņā neveicinot atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 2. punktam “Natura 2000” tīkla izveidi atkarībā no šīs sugas dzīvotņu pārstāvības tās teritorijā, šī dalībvalsts nav izpildījusi šajās tiesību normās paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 67 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Apvienotajai Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un Apvienotajai Karalistei spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

- 1) Paredzētajā termiņā atbilstoši Padomes Direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 4. panta 1. punktam, kā arī II un III pielikumam nepiedāvājot un nenosūtot sarakstu, kurā būtu norādīts pietiekams to teritoriju skaits, kurās dzīvo cūkdelfīni (*Phocoena phocoena*), un šajā ziņā neveicinot atbilstoši šīs direktīvas 3. panta 2. punktam “Natura 2000” tīkla izveidi atkarībā no šīs sugas dzīvotņu pārstāvības tās teritorijā, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste nav izpildījusi šajās tiesību normās paredzētos pienākumus.
- 2) Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]